

# Proposition om ibruktagandet av kontaktspårningsapplikationen som stöd för hanteringen av covid-19-epidemin

Remissammandrag

## Innehåll

<b>1</b>	<b>Inledning</b> .....	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Remissammandrag</b> .....	<b>4</b>
<b>3</b>	<b>Remissinstanserna</b> .....	<b>7</b>
<b>4</b>	<b>Remissinstansernas centrala åsikter om utredningen</b> .....	<b>8</b>
4.1	I promemorian presenteras en mobilapplikation för att stöda spårningsarbetet av smittsamma sjukdomar och att bryta smittkedjorna. Är det här ett ändamålsenligt sätt att spåra smittkedjorna?.....	8
4.1.1	Ståndpunkterna gällande applikationens ändamålsenlighet .....	9
4.1.2	Ståndpunkterna gällande applikationens oändamålsenlighet .....	19
4.2	Har aspekterna gällande personuppgifter och integritetsskyddet sakenligt beaktats i propositionen? .....	24
4.3	Är ändringarna i lagstiftningen som identifierats i promemorian tillräckliga? .....	27
4.4	Eventuella specificerade författningsändringsförslag .....	31
4.5	Vilken nytta uppskattar ni att applikationen har och för vilka instanser?.....	32
4.6	Vilka risker kan riktas mot beredningen eller användningen av applikationen? .....	33
4.7	Övriga anmärkningar om promemorian och bilagan, inklusive synpunkter på utvecklingen av datahanteringen och datasystemen som behövs i spårningsprocessen .....	37
	<b>Bilagor</b> .....	<b>41</b>
	Bilaga 1: Begäran om utlåtande och -enkät .....	41
	Bilaga 2: Respondenter .....	46

# 1 Inledning

Social- och hälsovårdsministeriet bad den 28.4.2020 en del av kommunerna, sjukvårdsdistrikten och statens myndigheter om utlåtande gällande propositionen om framstegen för ibruktagandet av kontaktspårningsapplikationen som stöd för hanteringen av covid-19-epidemin. Remisstiden var 28.4-5.5.2020.

Målsättningen med spårningsapplikationen är att stöda spårningsarbetet i hälsovården och bryta smittkedjorna med hjälp av en applikation som baseras på mobilteknologi och registrerar närkontakter. Applikationen är frivillig och användningen av informationen grundar sig på personens samtycke. Den betydande ökningen av antalet testade blir mer användbar genom effektivare uppsökning och snabbare hjälp till exponerade personer. På basis av närkontaktuppgifterna som samlas in i spårningsapplikationen kan man förkorta tiden för symptombedömning och testning av exponerade personer.

Spårningsapplikationen och dess bakgrundssystem genomförs med hänsyn till de grundläggande rättigheterna, dataskyddet och informationssäkerheten. Därför regleras applikationens användningsändamål, relaterad befogenhet och hanteringen av personuppgifterna genom lagstiftning. Genomförandet stöder sig på internationellt utvecklings-samarbete och EU:s gemensamma verksamhetsmodell.

Propositionen om framstegen som varit på remiss beskriver applikationens utgångspunkt, verksamhetsmodell och villkor utgående från informationen som finns tillhanda i skrivande stund. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för applikationens nationella beredning.

Helsingfors 11.5.2020

Minna Saario

## 2 Remissammandrag

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetade en proposition om framstegen gällande ibruktage av spårningsapplikationen för närkontakter som stöd för hanteringen av covid-19-epidemin. Regeringen behandlade den här färdplanen den 22.4 varefter beredningsmaterialet överlämnades för utlåtande till instanserna som anges i bilaga 1. Begäran om utlåtandet publicerades under valborg och svarstiden var till den 5.5. Det kom in 63 svar. Bland respondenterna bestod den största gruppen av representanter för statsförvaltningens myndigheter och institutioner (21 respondenter). Från social- och hälsovården inkom 12 svar. Dessutom visades stort intresse för begäran om utlåtandet av bl.a. universitet, företag och enskilda personer. Med beaktande av den korta svarstiden väckte ärendet stort intresse.

I förhållande till den presenterade målsättningen för applikationen ansåg två tredjedelar av respondenterna att propositionen var ändamålsenlig eller huvudsakligen ändamålsenlig. I svaren betonades betydelsen av lösningen för hanteringen av covid-19-situationen. En stor del av respondenterna angav förutsättningarna och villkoren för att uppnå målsättningen i sina positiva svar. I det positiva utlåtandet påpekades grunderna för kostnadsfördelarna och riskerna gällande spårningsapplikationen. Som begränsningar för användningen identifierades bl.a. tekniska utmaningar och dataskyddsfrågor gällande applikationen. Den privata hälsovårdssektorns roll har inte beskrivits i planen.

Svaren lyfte fram applikationens potentiella fördelar för spårningsverksamheten men då det är fråga om ett nytt verktyg måste man få konkreta bevis på erhållna fördelar och dess effekter måste bedömas med avseende på hälsovårdens verksamhet, kostnader och bl.a. individens välbefinnande. Förväntningsvärdet är högt på applikationens potentiella fördelar och förväntningarna kommer att stärkas ytterligare. Gällande det höga förväntningsvärdet måste man bereda sig på att bemöta realiteten med tillräcklig kommunikation. I svaren påpekades dessutom att användningen av applikationen borde vara möjlig utan sammankoppling med Kanta eftersom Åland inte är anslutet till Kanta-tjänsterna.

Färdplanen omfattade registreringen om EU:s gemensamma verksamhetsmodeller som har utgjort grunden för Finlands beredning. Färdplanens bilaga 1 innehåller en omfattande översikt över olika medlemsländers lösningar och en analys över skillnaderna i en

decentraliserad och centraliserad modell. Finansministeriet påpekar dock att flera av EU:s medlemsländer framskrider i enlighet med den decentraliserade modellen istället för den s.k. "hybridmodellen" som utvecklats i SHM:s färdplan. På basis av detta ska man beakta risken för att de olika genomförandena inte är interoperabla i exitskedet av covid-19-pandemin.

En del av respondenterna ansåg att lösningsmodellen som beskrevs i färdplanen var en aning otydlig varmed bedömningen upplevdes som utmanande. Åsikterna som representerade hälsovården uttryckte oro gällande begränsningarna i tillvägagångssättets användbarhet som stöd för spårningsverksamheten. Dessutom begrundades bl.a. praxisen gällande dagpenningen. Flera respondenter ansåg att det finns en stor risk att applikationen inte godkänns bland människorna.

Svaren framhöll att planen huvudsakligen beaktat aspekterna gällande personuppgifterna och integritetsskyddet. Finansministeriet påpekade att beredningen gällande beredningen av personuppgifterna måste specificeras. Lagstiftningen gällande applikationen ska tydligt separeras från termerna "identifiering" och "spårning" i kapitel 3 i lagen om smittsamma sjukdomar. Lagen om smittsamma sjukdomar måste utvärderas mer omfattande i förhållande till artikel 6 och 9 i dataskyddsförordningen. I svaren konstaterades att man i beredningen måste beakta Europeiska kommissionens rekommendationer och Europeiska dataskyddsstyrelsens ståndpunkter. Enligt biträdande justitieombudsmannen saknar planen en bedömning av de grundläggande rättigheterna och man har inte lyft fram vilka grundläggande rättigheter det är fråga om och hur de vägs sinsemellan. Eftersom applikationen samlar in uppgifter av känslig karaktär måste man med avseende på integritetsskyddet tänka på att inkludera de nämnda bestämmelserna i förordningarna.

I svaren lyftes huvudsakligen fram att lagstiftningsändringarna i promemorian är tillräckliga. För att bättre kunna skönja färdplanens helhetsbild ska lagstiftningsbehoven preciseras och bearbetas under beredningen. Folkpensionsanstalten konstaterade att lagändringens förhållande till klientuppgiftslagen och lagen om sekundär användning av personuppgifter måste utredas. Dessutom kan propositionen ha kopplingar till 9 § i grundlagen om tryggad rörelsefrihet. Vid avsaknad av detaljerade förslag är det inte möjligt att ta ställning till på vilket sätt de med avseende på skyddet av de grundläggande rättigheterna skulle vara av betydelse. I svaren lyfte man även fram att detaljerade författningsändringsförslag inte kan presenteras eftersom många frågor ännu är oklara.

Projektledningen och särskilt tidtabellen för genomförandet upplevdes som riskabla. I svaren fäste särskilt Finansministeriet uppmärksamhet vid att man i kostnadsberäkningarna inte beaktat kommunernas och samkommunernas kostnader för spårningsapplikationen, befintliga lösningar eller utnyttjandet av dessa och att man inte tagit ställning till eventuella användningsavgifter. En del av respondenterna ansåg att tidtabellen är utmanande eftersom den nu presenterade färdplanen följs av en tidsplan som leder till att genomförandet av ibruktagandet av applikationen sker i ett senare skede av epidemin. En smidig projektorganisering, engagerandet av olika parter och öppenhet bedömdes förbättra möjligheterna för det här projektet.

### 3 Remissinstanserna

Det kom in sammanlagt 63 utlåtanden varav största delen (59 st.) kom via lausuntopalvelu.fi-tjänsten och resterande via övriga kanaler. Majoriteten av remissinstanserna var Statliga myndigheter eller instanser (se diagram 1). Bland remissinstanserna fanns dessutom sjukvårdsdistrikt, föreningar eller sammanslutningar, företag, kommuner samt övriga respondenter såsom privatpersoner.

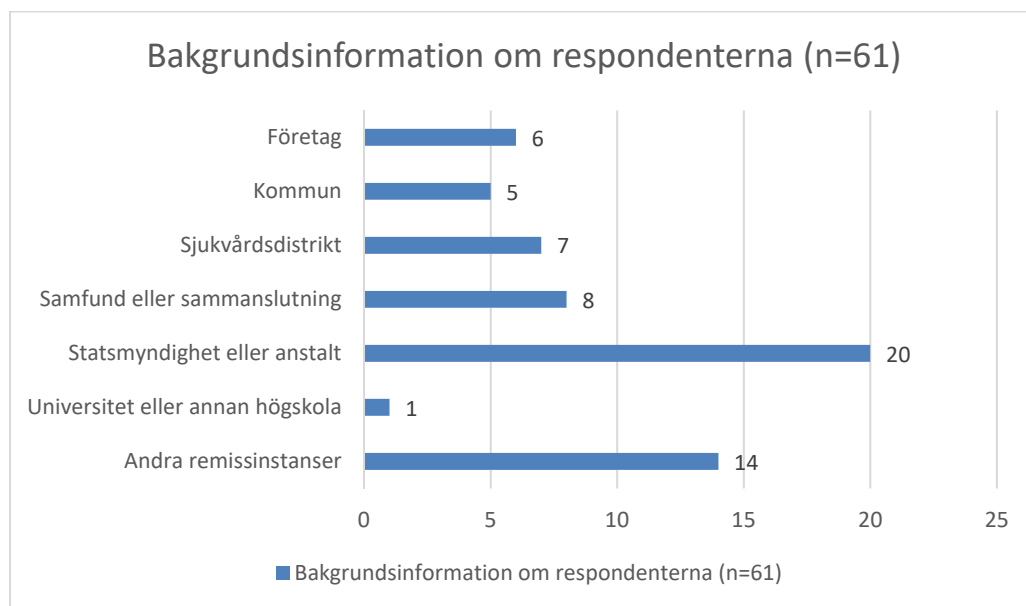


Diagram 1 Bakgrundsinformation om respondenterna<sup>1</sup>.

Enkäten för begäran om utlåtande kunde besvaras på finska eller svenska. Det var möjligt att motivera svaren i enkäten och dessutom hade man möjlighet att ge fritt formulerade kommentarer. Svaren är offentliga. I remissammandraget har alla utlåtanden som inkommit inom utsatt tid beaktats.

I utlåtandena tog man omfattande ställning till särskilt lagberedningen och spårningsapplikationens potentiella fördelar och till den relaterade verksamhetsmodellen. Dessutom begrundades risker gällande applikationens beredning och ibruktagande.

<sup>1</sup> Diagrammet baserar sig på svar som inkommit via lausuntopalvelu.fi-sidan.

## **4 Remissinstansernas centrala åsikter om utredningen**

I det här kapitlet går vi fråga för fråga igenom respondenternas åsikter gällande utredningens ämnesområden. Svaren som inkom via Lausuntopalvelu.fi-tjänsten har sammanställts till diagram med avsnitt som motsvarar varje fråga. Utlåtanden som inkom via andra kanaler har beaktats i den här responsen.

### **4.1 I promemorian presenteras en mobilapplikation för att stöda spårningsarbetet av smittsamma sjukdomar och att bryta smittkedjorna. Är det här ett ändamålsenligt sätt att spåra smittkedjorna?**

I svaren (se diagram 2) ansågs mobilapplikationen vara huvudsakligen ändamålsenlig eller ändamålsenlig. En del av respondenterna uppskattade att modellen inte är huvudsakligen ändamålsenlig. Största delen av respondenterna, som ansåg att applikationen huvudsakligen är ändamålsenlig, framförde dock i sina utlåtanden olika förutsättningar som skulle möjliggöra fördelarna med applikationen.



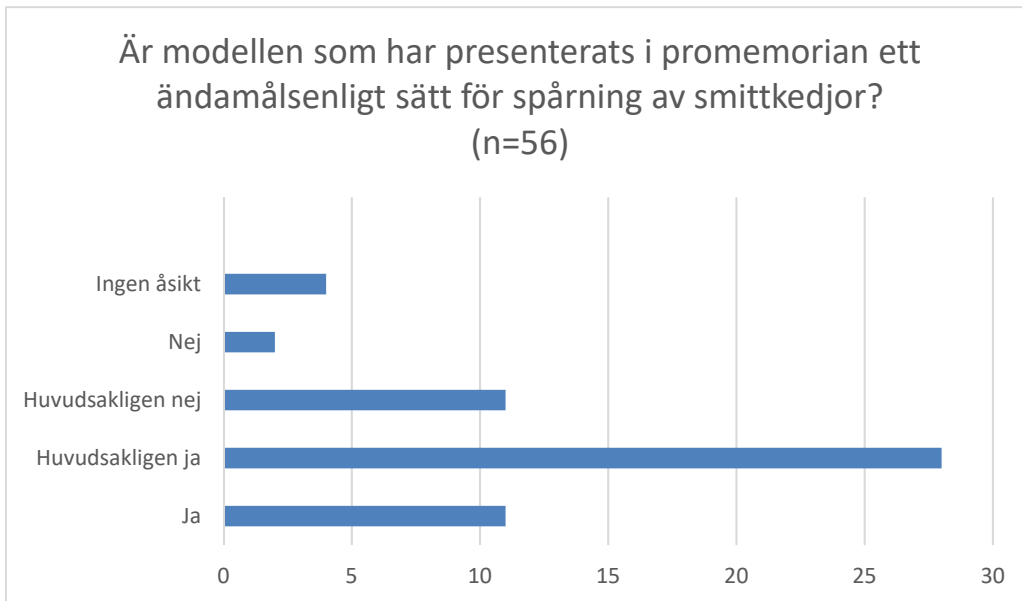


Diagram 2 Respondenternas svar på frågan om applikationen för spårning av smittkedjorna<sup>2</sup>.

De enskilda svaren lyfter särskilt fram synpunkter på verksamhetsmodellen. Dessa granskas indelade i positiva (ja och huvudsakligen ja-svar) och negativa (nej och huvudsakligen nej) ståndpunkter.

#### 4.1.1 Ståndpunkterna gällande applikationens ändamålsenlighet

I de flesta svaren lyftes applikationens fördelar för spårningsarbetet med smittan fram, fast man i dessa positiva utlåtanden identifierade vissa brister i färdplanen och frågor som ännu krävde ytterligare utredning. Därför presenterades i svaren, där man ansåg att applikationen är ändamålsenlig eller huvudsakligen ändamålsenlig, många iakttagelser gällande villkor som krävs för spårningsapplikationen: för att fungera ändamålsenligt förutsätter applikationen bl.a. täckande användning i det finländska samhället, godkännande bland befolkningen, tillräckligt snabbt ibruktagande och en tidtabell enligt epidemisituationens utveckling, fungerande teknologi, såsom Bluetooth, beaktande av olika användargrupper (t.ex. äldre personer och personer utan smartenheter) samt genomförandet av principerna för dataskydd och informationssäkerhet. Enligt hälsovårdsmyndigheten är tilläggsnyttan som applikationen tillför starkt beroende av hur väl och ofta färdplanens tredje skede genomförs. Ur medborgarens synvinkel skulle applikationen bidra med ett sätt att följa exponeringskontakter samt möjligheten att bli testad och snabbare

<sup>2</sup> Diagrammet baserar sig på svar som inkommit via lausuntopalvelu.fi-sidan.

få vård. Dessutom fästes uppmärksamhet vid att informationen till personerna om applikationen ska vara tydlig så att alla kan vara säkra på att deras uppgifter behandlas sakligt.

Finansministeriet betonade i sitt eget svar att applikationen ska planeras så den stöder hälsovårdspersonalens processer i samarbete med instanserna som ansvarar för spårningsarbetet. På så sätt effektiviserar och stöder den hälsovårdspersonalens arbete gällande spårningen. I svaren lyfte man fram att ärendet ska framskrida via noggrann pilotering och samlad erfarenhet innan nationellt beslut fattas. Applikationen kan dock möjliggöra spårning av sådana kontakter som annars skulle vara svåra att spåra med befintliga verksamhetsmodeller. I svaren presenterades även oro över att färdplanens registrering kan ge en orealistisk bild av med vilken exakthet gällande kontaktavståndet man i själva verket kan spåra. Dessutom konstaterades det att förväntningsvärdet redan nu är högt gällande applikationens potentiella fördelar och förväntningarna kommer att öka ytterligare. Gällande det höga förväntningsvärdet måste man bereda sig på att bemöta realiteten med tillräcklig kommunikation.

Trots att man förhöll sig positivt till applikationen i utlåtandena konstaterade man att alla respondenter inte har sådan expertis inom hälsovårdsbranschen eller gällande bekämpningen av smittsamma sjukdomar att de skulle kunna ta ställning till vad man kan anse vara de mest ändamålsenliga sätten för spårning av smittkedjor. Det framgick särskilt ur social- och hälsovårdsaktörernas utlåtanden att mobilapplikationen i sig inte löser förutsättningarna för hanteringen av covid-19-krisen: "Helheten för spårningen av smittan kan inte förlitas till den här applikationen." I svaren lyfte man även fram befintlig god praxis: "Ansvarig läkare för smittsamma sjukdomar fattar ett betydande tjänstebeslut för begränsandet av en persons rörelsefrihet. Om man med mobilapplikationen får reda på personens kontakter så måste det ske snabbt och tillförlitligt. Kontakternas, dvs. de eventuellt exponerade personernas uppgifter har snabbt erhållits från den insjuknade via telefon. Om det uppstår problem med att nå den exponerade personen via telefon skickas ett ringbud via textmeddelande. En mobilapplikation tillför inget mervärde här."

En del utlåtanden hänvisade till vagheten i vissa punkter i färdplanen, t.ex. i vilken utsträckning applikationen kan ersätta den nuvarande spårningsprocessen och på så sätt stöda verksamheten. I positiva utlåtanden påpekades att om fördelarna inte kan säkerställas väcks frågor om motiveringen för kostnad-nytta- och risk-nytta-analysen gällande

spårningsapplikationen. Det som identifierades begränsa användningen var bl.a. applikationens tekniska utmaningar och behovet av särskild datateknisk beredskap, t.ex. att spårningsapplikationen nödvändigtvis inte kan tas i bruk i alla smarttelefonmodeller och att ibruktagandet av applikationen kan kräva särskilda datatekniska färdigheter. Samtidigt konstaterades färdplanen vara knapp. Tillgänglighetsaspekten har behandlats begränsat och behandlingen av den digitala diskrimineringen har glömts bort. Bl.a. finansministeriet konstaterade att man i utvecklingen av spårningsapplikationen måste beakta relaterade befintliga bestämmelser med avseende på tillgänglighetskraven. I den fortsatta beredningen av applikationen måste man utreda nödvändiga enheter för personer som inte har tillgång till smartenheter samt krav riktade till sådana enheter, hur många som skulle krävas och hur man sköter om ibruktagande, distribution och anvisning av användning.

Det finns inga faktiska bevis för fördelarna med spårningsapplikationen utan den antagna nyttan grundar sig på antaganden. Applikationen ger många falska negativa och många falska positiva fall. Å ena sidan är risken alltså att en betydande mängd verkliga exponeringar inte uppdagas och å andra sidan att applikationen identifierar ett betydande antal s.k. falska positiva fall och orsakar därmed onödig belastning på hälsovården. Antalet falska positiva fall kan även ur användarnas synvinkel försvaga förtroendet för applikationen och därmed minska användningen av applikationen. Falska varningar kan leda till onödig karantän vilket kan ha ekonomiska effekter. Alla använder inte applikationen och en del av de insjuknade får ingen officiell diagnos. Som en risk konstaterades att en tveksamt fungerande applikation ökar osäkerheten och sänker välbefinnandet hos medborgarna.

I svaren framfördes även tolkningen om att Vasa sjukvårdsdistrikts pilot skulle vara beredningen på den nationella lösningen, men så är inte fallet.

*Enskilda positiva utlåtanden var följande:*

"Finansministeriet påpekar att applikationens ändamålsenlighet är bunden till antalet personer som tagit den i bruk. Om fördelarna med applikationen ska uppnås krävs ett omfattande ibruktagande, åtminstone på tätt befolkade områden. Applikationen stöder hälsovårdspersonalens arbete i spårningen av smitta endast då den används i stor utsträckning." **Finansministeriet**

"Applikationen ger många falska negativa och många falska positiva fall. Alla använder inte applikationen och största delen av de insjuknade får ingen officiell diagnos. Bluetooth-anslutningens avstånd kan även variera mycket och telefonens maskinvara kan ge fel information." **Toni Makkonen**

"Enligt min uppfattning kan en mobilapplikation, som tillhandahålls av en myndighet, och som varnar användaren om eventuell exponering och på motsvarande sätt hjälper till att varna andra användare av applikationen om eventuell exponering efter att man själv fått information om smittan, fungera som ett effektivt verktyg för att hitta smittkedjorna. Samtidigt påskyndar den spårningen i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar. En mobilapplikation som respekterar dataskyddet hjälper dessutom till vid övergången från omfattande restriktionsåtgärder till mer exakta och mer noggrant riktade åtgärder för att förebygga spridningen av coronaviruset på ett sätt som även stöder allas rätt till hälsa och tjänster som stöder hälsan." **Justitiekanslersämbetet**

"Ytterligare verktyg för att effektivisera spårningsarbetet kommer troligen att vara användbara. Ifall tillräckligt många tar applikationen i bruk och om man på basis av misstankarna om exponering som den ger kan förebygga vidare smitta så hjälper detta till att bromsa spridningen av epidemin. Kostnaden för systemet är liten jämfört med den potentiella samhällsliga nyttan om man med dess hjälp kan undvika mer omfattande restriktionsåtgärder." **Helsingfors universitet, Centret för artificiell intelligens FCAI, Antti Honkela**

"Dataskyddsfrågorna måste lösas och ett ändamålsenligt bakgrundssystem skapas eller modifieras av befintliga system. I det stora hela verkar den planerade applikationen vara ett lovande tillägg till hanteringen av epidemin och man kan gå vidare med den presenterade planen. Mobilapplikationen eller den artificiella intelligensen i sig löser dock inte pandemin utan lösningen finns i testning, antikroppar och vaccin. Helheten för spårningen av smittan kan inte förlitas till den här applikationen. Som man konstaterar i propositionen ska säkerställandet av smitta alltid utföras av en professionell inom hälsovården." **Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsbranschen**

"Erfarenheter från Sydkorea, Taiwan och Nya Zeeland visar att om man strävar efter att hantera covid-19-epidemin så att de kring 800 000 personerna över 70 år som inte är på vårdanstalter kan undkomma isolering innan jul så ska applikationen snabbt tas i bruk. Jag antar att det tar månader innan människorna accepterar att installationen och användningen av mobilapplikationen även hjälper dem, inte bara riskgrupperna." **Sirkku Nystöm**

"Smarttelefonen som förutsätts är krävande för äldre personer (över 70 år) att använda. Det förutsätter mycket egen verksamhet och godkännande att skicka uppgifter." **KYMSOTE**

"Enligt artikel 9 punkt 2 a) i EU:s dataskyddsförordning utgör en persons samtycke även grunden för behandlingen av hälsouppgifterna. Enligt artikel 9 punkt 4 kan medlemsstaterna ta i bruk ytterligare villkor som berör behandlingen av hälsouppgifterna. Dataskyddsförordningen reglerar synnerligen detaljerat behandlingen av personuppgifter. Kravet på lagstadgande baserar sig huvudsakligen på om registerföringen överförs till en myndighet (THL)." **Jyväskylä universitet, Riitta Ollila, JD**

"Digitala lösningar för att spåra pandemins smittkedjor effektiviserar och påskyndar samhällets återhämtning från krisen. Då restriktionerna upphävs börjar smittantalet ofrånkomligen öka. Tyngdpunkten överförs till en mer omfattande testning och spårning av

positiva fall. En tillräckligt välplanerad och informationssäker applikation för det här syftet är en utmärkt hjälp. Applikationen har effekt om antalet användare är tillräckligt och om kedjorna kan avslöjas. För ett snabbt avslöjande av kedjorna är applikationen ett systematiskt redskap och underlättar spårningsarbetet. Bästa tidpunkten för att få ut applikationen är i samband med upphävandet av restriktionerna. Risker finns att utredningen av ansvarsfördelningen och de lagstadgade detaljerna gör att värdefull tid går till spillo varje dag. Applikationen påskyndar och når mer systematiskt en omfattande del av befolkningen om den omfattande tas i bruk och på så sätt hjälper hanteringen av coronaviruset både regionalt och nationellt." **Sitra, Förnyelseförmåga, Reilu Datatalous**

"Applikationen måste tas i bruk så fort som möjligt så att vi kan börja testa den och se resultatet av ibruktageand. Applikationen räcker inte i sig utan är endast en del av strategin för att motverka spridningen av viruset. Applikationen ökar medvetenheten om potentiell exponering via kontakter, men hälsovårdens åtgärder utanför applikationen är avgörande för att bryta smittkedjorna. Applikationen piloteras redan nu inom Vasa sjukvårdsdistrikt och om applikationen kan genomföras fungerande, anonymiserat och frivilligt med hjälp av en decentraliserad modell så skapar den allmänna dataskyddsförordningen lagstiftningsramarna för applikationen. Förhoppningen är att förtydligandet av myndigheternas uppgifter som eventuellt krävs för ibruktageand av applikationen ska ske så snabbt som möjligt och på ett teknologineutralt sätt och samtidigt som utvecklingen av applikationen. Lagstiftningen ska inte hindra en möjlig teknisk lösning." **Finlands Näringsliv, Företagslagstiftning**

"Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ställer sig positiva till att effektiviseringen av spårningen och brytandet av covid-19-epidemins smittkedjor med hjälp av teknologi och digitala lösningar utreds, samtidigt som man säkerställer att användningen av lösningarna är frivillig för medborgarna och att lösningarna genomförs informationssäkert enligt lagstiftningen och med beaktande av dataskyddskraven. I begäran om utlåtande konstateras i samband med visionen att fördelarna blir större då antalet testningar betydligt ökar med hjälp av spårningsapplikationen. Även i den internationella diskussionen kopplas nyttan med spårningsapplikationen starkt till antalet testningar, inklusive testningen av symptomfria bärare av covid-19. Enligt visionen verkar nyttan med spårningsapplikationen vara starkt kopplad till det ökade antalet testningar som måste genomföras för att uppnå fördelarna. Om fördelarna inte kan säkerställas väcks frågor om motiveringen för kostnad-nytta- och risk-nytta-analysen gällande spårningsapplikationen. Applikationens planerade funktioner och teknologivalen är även kopplade till begränsningar som kan inverka på möjligheterna att kunna realisera sådana fördelar som man förväntar sig av applikationen. Det finns redan nu ett väldigt högt förväntningsvärde på applikationen och som under genomförandet sannolikt kommer att öka. Man måste bereda sig på att bemöta det höga förväntningsvärdet och realiteterna som lyfts fram i det här utlåtandet med en tillräcklig kommunikationsinsats." **DVV**

"Finlands övergång till hybridstrategin "sök-isolera-spåra-vårda" innefattar förutom en ökning av provtagningskapaciteten och antalet även en effektiv smittspårning. Med den nuvarande smittspårningen kan sjukvårdsdistrikten och kommunerna endast spåra de som exponerats och namngivits av ett bekräftat positivt coronafall. Om restriktionsåtgärderna upphävs ökar befolkningens rörlighet och exponeringssituationerna ökar. Då ger mobilapplikationen möjlighet att snabbt även identifiera de personer som inte kan identifiera ett positivt coronafall – såsom närkontakterna i kollektivtrafiken, köpcenter och offentliga utrymmen. En applikation som den som beskrivs här, då den fungerar korrekt, skulle främja en omfattande och tillräckligt tidig spårning av exponerade. Många östasiatiska länder har erfarenhet av mobilapplikationen och där har de inom några veckor

lyckats att antingen bekämpa hela epidemin (Taiwan, Hongkong) eller kväva den till en väldigt låg och kontrollerad nivå (Sydkorea, Nya Zeeland, till en början även Singapore). Utmaningarna med mobilapplikationen är att tillräckligt många personer måste ta den i bruk för att den ska fungera effektivt. Effektiviteten på systemet som grundar sig på frivillighet är på så sätt helt beroende av medborgarnas frivillighet. Å andra sidan är en metod som helt baserar sig på frivillighet möjlig i en demokrati som Finland av moral-etiska orsaker, vilket medför utmaningar för planeringen och ibruktagandet av applikationen. I vilket fall som helst skulle en dylik applikation enligt oss hjälpa spårningen av smitta även om den bara delvis skulle tas i bruk, särskilt bland den yngre och den mer rörliga befolkningen och skulle på så sätt stöda smittspårningen som ett verktyg bland andra." **Samkommunen för HUS**

"Justitieministeriet anser det väldigt viktigt att olika metoder för hanteringen av covid-19-krisen och för att ta sig ur krisen ska utredas och utvecklas. Justitieministeriet har dock ingen sådan hälsovårdskompetens eller branschkompetens för bekämpning av smittsamma sjukdomar så att de kan ta ställning till vad som kan anses vara de mest ändamålsenliga sätten att spåra smittkedjor. Justitieministeriet förhåller sig dock positivt till det som konstateras i propositionen om att sträva efter att underlätta covid-19-spåringsarbetet och brytandet av den smittsamma sjukdomen med hjälp av en liknande mobilapplikation som föreslås i propositionen så länge man respekterar de grundläggande rättigheterna och säkerställer att dataskyddsbestämmelserna följs. Enligt rekommendationer på EU-nivå anser man att mobilapplikationerna kan främja spåringsarbetet och bryta smittkedjorna. Dock har till exempel Europeiska dataskyddsstyrelsen i sina direktiv från den 21.4.2020 betonat att mobilapplikationerna måste vara en del av en mer övergripande bekämpningsstrategi där man vid sidan av annat beaktar en tillräcklig testning och manuell spårning av smittkedjorna." **Justitieministeriet**

"Såsom som konstaterats i propositionen är det viktigt att även beakta de personer som inte använder mobilapplikationer. Dessutom är det av yttersta vikt att informationen om applikationen och användningen av uppgifterna till människorna är tydlig så att de kan lita på att deras uppgifter behandlas sakenligt." **Vanda stad, Social- och hälsovårdsbranschen**

"Mobilapplikationen kompletterar hälsovårdspersonalens spåringsarbete. Den ersätter inte arbetet." **Vasa sjukvårdsdistrikt**

"Enligt oss är ett mobilapplikationsbaserat system som varnar om exponeringar och som grundar sig på frivillighet och användarens samtycke det tekniskt mest fungerande sättet att samla in information om exponering." **TRAFICOM**

"Smittkedjorna spåras i första hand av myndigheterna såsom lagen om smittsamma sjukdomar definierar. Informationen som erhålls med en mobilapplikation kan dock enligt oss komplettera myndigheternas manuella spåringsarbete. Applikationen hjälper myndigheterna att utreda även sådana kontakter med smittade som glömts bort och som skett med okända människor. Automatiseringen av exponeringsmeddelanden kan dessutom påskynda isoleringen av de exponerade och på så sätt minska deras kontakter med andra människor. Det detaljerade tillvägagångssättet gällande mobilapplikationen definierar mer ingående dess fördelar. Kompromisserna mellan myndigheternas behov och medborgarnas integritetsskydd har en betydande inverkan på hjälpen som mobilapplikationen ger för att begränsa corona-epidemin. Lösningen som beskrivs i promemorian kan tolkas som centrerad eftersom kontaktinformationen jämförs och identifikationen skapas i bakgrundssystemet enligt promemorian. På basis av nuvarande uppgifter

kan målsättningarna som beskrivs i promemorian även uppnås med en decentraliserad modell." **Reaktor Oy**

"En informationssäker mobilapplikation är ett bra tillägg till spårningen av smittan. Det finns dock många frågor som ska beaktas i ärendet, främst gällande det praktiska vårdarbetet. Den ansvariga läkaren för smittsamma sjukdomar fattar ett betydande tjänstebeslut för begränsandet av en persons rörelsefrihet. Om man med mobilapplikationen får reda på personens kontakter så måste det ske snabbt och tillförlitligt. Kontakternas, dvs. de eventuellt exponerades uppgifter har snabbt erhållits från den insjuknade via telefon. Om det uppstår problem med att nå den exponerade personen via telefon skickar man ett ringbud via textmeddelande. En mobilapplikation tillför inget mervärde här." **Åbo stad, Välfärdssektorn**

"Mobilapplikationen som presenteras i promemorian ska ses som ett komplement och stöd till spårningsarbetet av smittsamma sjukdomar, men inte – inte ens delvis – som en ersättare. Med avseende på en effektiv bekämpning eller bromsning av epidemin är det av yttersta vikt att det traditionella manuella spårningsarbetet av kontakter fortsätter med goda resurser. Spårningsapplikationens största fördelar finns i möjligheten att spåra sådana kontakter som med traditionella åtgärder är väldigt svåra eller omöjliga att spåra. Dylika kontakter är till exempel sporadiska kontakter med okända människor i kollektivtrafiken, butiker, idrotts- och kulturevenemang eller i motsvarande situationer där det är väldigt svårt för personen att i efterhand komma ihåg eller ens identifiera personer som hen har varit nära. Med mobilapplikationen kan man upptäcka sådana kontakter, varna andra potentiellt exponerade samt bryta infektionskedjorna i ett tidigt skede. Det största orosmomentet i promemorian gällande den presenterade mobilapplikationen är kopplat till genomförandet av dataskyddsaspekterna med avseende på användarnas integritetsskydd. Detta beror på att applikationen sparar väldigt privat information om användarnas kontakter med andra användare. Trots att man skulle begränsa kontrollen av uppgifterna som insamlats om användarna till endast de användare som konstaterats ha blivit infekterade och som frivilligt delar information om sina kontakter, finns det enligt min uppfattning inga andra informationskällor som samlas in eller upprätthålls av myndigheter som lagrar så mycket information om kontakter eller möten mellan enskilda medborgare. Rätten till rörlighet och att möta andra människor utan uppföljning eller övervakning från myndigheter är en central medborgarrättighet och ingår i 10 § i grundlagen om skydd för privatlivet. Vid bedömningen av potentiella folkhälsomässiga, samhällsliga och ekonomiska fördelar som erhålls med mobilapplikationen ska dessa noggrant vägas mot eventuella nackdelar som applikationen kan medföra, särskilt med avseende på det personliga integritetsskyddet." **Markus Miettinen, informationssäkerhetsexpert, forskardoktor**

"Ur Finlands mänskliga rättighetssynvinkel är det viktigt att användningen som avses i propositionen är frivillig för personen och grundar sig på personens samtycke och att uppgifterna endast behandlas för berättigat användningsändamål, dvs. för att spåra smitta och kartlägga exponerade personer." **Utrikesministeriet**

"Internationellt samarbete är viktigt: uppföljandet av teknologin utveckling och analysering av resultat som erhållits via applikationer som redan används i andra länder." **Sote-Digi Oy**

"En fungerande applikation kan komplettera annat spårningsarbete och potentiellt påskynda meddelande om exponering samt hjälpa att meddela om exponering till sådana personer som annars inte är möjliga att nå med spårning. I praktiken finns det dock

mycket osäkerhet kring applikationens funktion. Att uppnå en nyttjandegrad på 60 procent som avses i promemorian verkar osannolik med tanke på aktuell information och erfarenhet från andra länder. I beredningen ska man också bedöma om det finns fördelar med applikationen ifall nyttjandegraden stannar (även betydligt) under målsättningen eller varierar regionalt eller enligt ålders- och användargrupperna. Utnyttjandet av applikationen förutsätter dessutom en betydande omfattning av testningar, i praktiken även alla med lindriga symptom. Enligt promemorian "definieras applikationen enligt hälsovårdsmyndighetens bedömning gällande vad covid-19-sjukdomens närkontakt är, dvs. kontaktens avstånd och längden på mötet (gällande nuvarande information t.ex. 2 meter och 15 minuter)" (s. 5). Promemorian kan ge en orealistisk bild av med vilken exakthet kontakternas avstånd kan definieras i verkligheten. Bluetooth LE-teknologin har inte konstruerats och är inte avsedd för att mäta avstånd och i bästa fall är det fråga om slutsatsen baserad på styrkan i signalens sändning- och mottagningseffekt, vars exakthet avsevärt kan påverkas av omständigheterna. Å ena sidan är risken alltså att en betydande mängd verkliga exponeringar inte uppdagas men å andra sidan att applikationen identifierar ett betydande antal s.k. falska positiva fall och orsakar därmed onödig belastning på hälsovården. Antalet falska positiva fall kan även ur användarnas synvinkel försvaga förtroendet för applikationen och därmed minska användningen av applikationen." **Insta Secrays Oy**

"Användningen av en frivillig applikation skulle inte vara täckande och inte täcka alla befolkningsgrupper så i bästa fall skulle den komplettera andra spårningsmetoder. Telefonen är inte med i alla situationer, t.ex. under idrottssituationer. Applikationen kan ge falskt alarm om Bluetooth kopplar upp sig t.ex. genom väggen." **Samkommunen för Egentliga Tavastlands SVD**

"Applikationen som beskrivs i propositionen verkar funktionsduglig som tanke och kompletterande till nuvarande spårningsarbete, dock inte ersättande. En betydande reservation gällande ändamålsenligheten är täckningen gällande användningen av applikationen: Om det är fråga om en frivillig, proaktiv smarttelefonapplikation som laddas ner på förhand väcks frågan om man får ihop antalet användare som krävs för att applikationen faktiskt ska ge nytta. Eftersom användningen av applikationen baserar sig på frivillighet kommer dess utnyttjandegrad nödvändigtvis inte nå 60 % som nämns i propositionen. Trots att många laddar ner applikationen delar troligtvis inte alla användare sina uppgifter till myndigheterna. Det är viktigt att kritiskt begrunda effektiviteten av den dyra mobilapplikationslösningen. Det här är särskilt viktigt med beaktande av väldigt känsliga data som samlats in med hjälp av applikationen. Det är fråga om ett hjälpredskap vars funktionalitet förutsätter omfattande testning. Man ska omsorgsfullt bedöma om man kan uppnå betydande fördelar med applikationen trots att utnyttjandegraden skulle vara klart lägre än uppskattningen i propositionen. Vid ibrukttagandet av applikationen ska man betona kommunikationen så att den omfattande tas i bruk och att man med dess hjälp skulle uppnå målsättningarna. I samband med utredningsarbetet ska man fundera över hur man kan uppmuntra människorna att använda applikationen. Man ska alltid berätta så öppet och förståeligt som möjligt om behandlingen av personuppgifter för att garantera medborgarnas förtroende." **Esbo stad**

"Kommunförbundet anser att ärendet borde framskrida genom en omsorgsfull pilotering och erfarenheterna av denna innan beslut om en nationell lösning fattas. Erfarenhet från mobilapplikationens funktion ska samlas in som en del av olika hälsovårdsprocesser, t.ex. servicerådgivning och -vägledning samt begränsningsbeslut som fattas på basis av lagen om smittsamma sjukdomar. Ibrukttagandet av applikationen förutsätter även en stark medborgarkommunikation med beaktande av olika användargrupper och språkgrupper." **Kommunförbundet**



”Svaret på frågan ”huvudsakligen ja” då man avser stödandet av spårningsarbetet. Det är tillsvidare oklart i vilken utsträckning applikationen kan ersätta den nuvarande manuella processen och således effektivisera och stöda verksamheten. Faktorer som inverkar på detta är bland annat hur många som tar applikationen i bruk (befolkningstäckning) och är anslutna till Bluetooth konstant, människornas motivation att använda applikationen på lång sikt, hur lång är fördröjningen mellan olika samtyckesskedet samt hur ofta måste hälsovårdsmyndigheterna göra dubbelt arbete (informationen från applikationen vs. den traditionella informationsinsamlingen). Enligt oss är hälsovårdsmyndighetens tilläggsnytta som applikationen tillför starkt beroende av hur väl och ofta det tredje skedet genomförs. Då applikationen fungerar som den ska är den en del av helheten för den mer omfattande uppföljningen av covid-19-exponeringar och spårningen av smitta. Enskilt räcker den inte att lösa behovet för spårning och brytandet av smittkedjor men den kan utgöra en del av helheten. Applikationen kan påskynda påträffandet, testningen och vården av vissa exponerade personer. Applikationen kräver troligtvis en smarttelefon. Av finländarna har 83 % en smarttelefon enligt undersökningen Befolkningens användning av informations- och kommunikationsteknik 2019. Spårningsapplikationen kan nödvändigtvis inte tas i bruk i alla smarttelefonmodeller och för ibruktagandet av applikationen kan särskilda datatekniska färdigheter krävas. I utvecklingen och användningen av applikationen ska man beakta mobiloperativsystemsoperatörernas kontaktspårningsgränssnitt och det är bra att säkerställa att även uppgifter från andra instanser är möjliga att utnyttja i det här sammanhanget.” **THL**

”Utvecklingen och ibruktagandet av applikationen är i sig lönsamma åtgärder för hanteringen av covid-19-epidemin som en del av upphävningen av undantagstillståndet. Applikationen kan fungera som ett verktyg som stöder den traditionella spårningen om den omfattande tas i bruk. En utmaning kan vara hur man aktiverar en tillräckligt stor del av befolkningen att frivilligt ladda ner applikationen samt att frivilligt mata in hälsouppgifterna. Applikationen har ingen nämnvärd nytta om den inte omfattande tas i bruk. Man ska även beakta att alla inte har smartheter eller färdigheter till sådan användning och på sätt ingen faktisk möjlighet att använda applikationen. Tillgänglighetsaspekten tas upp väldigt knappt i propositionen.”

#### **Regionförvaltningsverket i Lappland**

”Mobilapplikationen i sig lämpar sig för den angivna uppgiften, dvs. att stöda spårningen och brytandet av smittkedjor. Ibruktagandet av mobilapplikationen är en användbar lösning men innefattar några villkor. Mobilapplikationens effektivitet för att stöda spårningen beror väldigt mycket på hur omfattande applikationen tas i bruk, hur tillförlitligt smarttelefonens Bluetooth-anslutning fungerar och hur omfattande Bluetooth hålls påslaget i smarttelefonerna. Beroende på applikationens tillvägagångssätt kan applikationen betydligt öka smarttelefonens strömförbrukning och att ständigt ha Bluetooth-anslutningen påslagen kan medföra informationssäkerhetsrisker för användaren. Informationen om avstånd från Bluetooth är inte så exakt och varierar beroende på omständigheter och identifierar inte till exempel väggar eftersom signalen går genom väggen. Det skulle vara bra att få undersökt information gällande utmaningarna som även nämns i den här texten, så man inte börjar genomföra något endast på basis av 'en god idé'. Risken finns att en osäkert fungerande applikation (falska alarm) ökar osäkerheten och sänker välbefinnandet hos medborgarna. Applikationen utgör inte ensam ett fungerande system utan spårnings- och testningskapaciteten måste vara tillräcklig för att alla exponerade/in-sjuknade ska kunna testas. Äldringar som hör till riskgruppen använder mer sällan smarttelefoner än de yngre åldersgrupperna. Tillgången till spårningsapplikationen och jämlikheten mellan de olika användargrupperna måste beaktas så att inte bromsandet

av sjukdomsspårningen och därmed sjukdomsspridningen genomförs bättre i vissa befolkningsgrupper än andra. För personer som inte använder smarttelefoner skulle man eventuellt vara tvungen att erbjuda andra lösningar. Att ta dylika lösningar i bruk med kort varsel är utmanande. Dessa frågor är bra att beakta i den fortsatta beredningen.”

#### **Jord- och skogsbruksministeriet**

”Covid-19-krisen är en betydande hälsomässig, social och ekonomisk utmaning för samhället. Det är viktigt att man utvecklar mångsidiga metoder som stöder varandra för att hantera epidemin, metoder som hjälper till att trygga samhällets verksamhet och individernas frihet även vid en utdragen pandemi. Mobilapplikationen som är avsedd att spåra personer som exponerats för smitta kan vara en sådan metod. Beaktas bör att det för närvarande inte finns någon tillförlitlig bevisning på mobilapplikationers nytta för hanteringen av en pandemi utan den antagna nyttan grundar sig i hög grad på förväntningar. Såsom man i propositionen konstaterar kan en mobilapplikation troligtvis inte ersätta spårningsarbetet som utförs av personer men den kan komplettera det (förutsatt ett tillräckligt omfattande ibruktage av applikationen). Mobilapplikationen kan vara till särskilt stor hjälp då spridningen av viruset är snabb eller okontrollerad. Applikationens antagna fördelar grundar sig på befolkningens omfattande godkännande och beredskap att aktivt agera för att spåra och förebygga smitta – 60 % av befolkningen laddar ner applikationen och de som konstateras smittade via tester meddelar detta till hälsovårdsmyndigheterna och matar in uppgifterna i applikationen. Därför är det av yttersta vikt att förtroendet för myndigheternas verksamhet bevaras. Tillkännagivandet om applikationens verksamhetsprinciper ska ske omsorgsfullt. Det ska finnas snabb tillgång till sakkunniga och förstaeliga svar på frågor gällande applikationen. Det är viktigt att mobilapplikationen har en faktisk möjlighet att identifiera sådana närkontakter där sjukdomen kunnat överföras. Gällande smittriskan kan förmedlingen av varningar till en orimligt stor grupp människor leda till att en stor grupp försätts i karantän, vilket bland annat kan medföra ekonomiska effekter. Därför förutsätter ett omfattande ibruktage av applikationen att det finns tillräckligt med testningskapacitet; alla måste snabbt och utan orimliga besvär få genomgå covid-19-tester. Testningen av antikroppar kan å sin sida minska risken för onödig karantän i det skedet då man kunnat påvisa en tillräckligt noggrann verksamhet även på individnivå och då det finns tillräckligt med information om exempelvis immunitetens styrka och varaktighet. Information om immunitet kan vara något som mobilapplikationens användare vid behov kan spara i applikationen utgående från bekräftelsen från hälsovårdssystemet. ETENE understöder att mobilapplikationen endast används för att spåra kontakterna till personer som genom hälsovårdens tester konstaterats vara bärare av covid-19-infektion (inte på basis av att man själv meddelar eller antagande om smitta) och att applikationen kräver registrering av en nyckelkod av både användaren och hälsovården innan smittan kan registreras i applikationen. I propositionen diskuteras möjligheten att ge en applikation i form av bärbar teknologi till sådana människor som inte har smartenheter på vilka applikationen laddas ner. En del av människorna har inte smartenheter eftersom de inte kan använda sådana. Enligt propositionen ska användaren själv mata in koden som hen erhåller från hälsovårdsmyndigheten i enheten innan smittan registreras i applikationen. I propositionen har man inte utrett hur människor vars datatekniska färdigheter är bristfälliga ska klara av att läsa informationen och mata in koderna på enheterna.” **Riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården ETENE**

”Då planeringen av projektet preciseras ska särskild uppmärksamhet fästas vid hur applikationens funktioner stöder hälsovårdens verksamhet och hur den kopplas till befintliga datasystemlösningar (tjänsteproducenternas system och nationella lösningar såsom Kanta-tjänsterna). En stark koppling till nuvarande verksamhetsmodeller möjliggör en nationellt effektiv, fungerande och pålitlig lösning samt skapar även förutsättningar för

en potentiellt mer omfattande användning även internationellt (integreringsförmåga i internationella lösningar). Fpa har långvarig erfarenhet som pålitlig och informationssäker tjänsteproducent och utvecklare av de riksomfattande Kanta-tjänsterna och den samlade kunskapen och erfarenheten ger goda färdigheter för genomförandet av nödvändiga lösningar. I projektberedningen är det viktigt att beakta kunduppgifterna som lagras i nationella datalager och hur dessa kan användas för de olika skedena i sök-testa-isolera-vårda-processen. På samma sätt är det nödvändigt att utreda hur och under vilka förutsättningar datalagren kan användas i spårningsprocessen och till vilka delar processen kan automatiseras. Den presenterade lösningen stöder spårningsarbetet men man måste noggrannare planera hur den bättre kopplas till hälsovårdens verksamhetsprocesser. Hälsovården måste samtidigt starta sin nuvarande spårningsprocess (hälsovården får inga uppgifter om vem som fått meddelande om exponering via applikationen) och ansvaret för att informera om exponering ligger hos medborgarna. Det krävs betydande insatser för medborgarkommunikationen och stödet. Den presenterade modellen lämpar sig som en första version för spårning (s.k. mvp-genomförande) men ett mer omfattande användningsändamål måste utredas och hälsovårdens behov och verksamhet ska särskilt identifieras bättre. Detta ska ske innan valet av den tekniska lösningen så att lösningarna som väljs stöder (inte utesluter) eventuella mer omfattande användningssyften. Fpa erbjuder sin kompetens för att reda ut och beskriva helheten gällande användningsändamålen bl.a. genom tjänstedesignmetoder." **Fpa**

"Vi anser att mobilapplikationen snabbt ska tas i bruk, dock med hänsyn till inte bara de grundläggande rättigheterna och integriteten utan även godkännandet av genomförandet. Det är viktigt att se till att förväntningarna är rimliga, att applikationen i sig endast är en bland det breda utbudet av metoder. Spårningsapplikationen piloteras i och för sig redan inom Vasa sjukvårdsdistrikt inom ramen för gällande lagstiftning så genomförandet och ibruktagandet av applikationen är redan nu juridiskt möjlig. Skulle inte den här testningen kunna utvidgas? Det finns inga grunder i propositionen för varför ärenden gällande applikationen föreskrivs om THL:s och eventuellt Fpa:s uppgifter och vad man exakt skulle uppnå med detta. Slösar man onödig tid här? Istället för "Contact tracking" kan det vara mer användbart att tala om "proximity tracing"-termen som bättre motsvarar det som man försöker göra, dvs. uppskatta den smittade personens avstånd till andra personer, m.a.o. potentiell exponering." **MyData Global Ry**

"Det är ett ändamålsenligt sätt ifall applikationen tas i bruk i tillräckligt stor omfattning." **Valvira**

#### 4.1.2 Ståndpunkterna gällande applikationens oändamålsenlighet

I de utlåtanden som presenterade negativa aspekter framlades bl.a. lagstiftningsaspekter gällande mobilapplikationen samt utmaningar gällande integritetsskyddet och informationssäkerheten som kan utgöra ett hinder för att uppnå de funktionella fördelarna som presenteras i planen. Även teknologiska verksamhetsförutsättningar presenterades som problematiska, t.ex. att Bluetooth-teknologin inte har planerats för sådan användning vilket torde orsaka stora brister för mobilapplikationens operativa målsättningar, såsom identifiering av kontakter och uppskattning av exponering.

I svaren identifierades färdplanen fortfarande som otydlig, bl.a.: "I materialet till begäran om utlåtande beskrivs inte applikationen eller dess funktion noggrant. På basis av materialet får man ingen exakt bild av själva applikationen eller dess funktion. Därför kan anmärkningarna endast vara riktgivande och delvis spekulativa." Läkarens svar uttryckte oro över äldre personer som tillhör riskgruppen som hamnar utanför applikationen och så konstaterade man att lösningen inte stöder en patientsäker vård på basnivå i epidemisituationen.

I svaren lyfte man även fram praxisen gällande dagpenningen: "Behöver smittskyddsläkaren då först verifiera att det faktiskt handlar om en nära kontakt till ett bekräftat fall, eller räcker det med att appen signalerar detta?" I svaren begrundades de praktiska faktorer som inverkar på att uppnå målen: "På basis av applikationen är det inte möjligt att bedöma storleken på exponeringsrisken. Risken är olika stor beroende på om den exponerade hostar eller inte. Applikationen meddelar inte platsen av säkerhetsskäl varmed vi inte kan avlägsna misstanken om exponering på något sätt och då sätts även dessa personer i karantän i onödan. Utmaningen är även den att mobilenheten kan ligga i väskan, på bordet eller i skåpen i de sociala utrymmena varmed falskt alarm kan uppstå. En felmarginal på närmare en meter kan också förekomma beroende på i vilken ficka telefonen är."

Ur hälsovårdsverksamhetens synvinkel kräver gallringen bland alarm (särskiljandet på verkliga exponeringar från icke-verkliga) troligtvis en arbetsinsats som i sin tur är borta från annat smittspårningsarbete. Applikationens extra bidrag är möjligtvis "brus", dvs. tillfälliga exponeringar i svårdefinierade situationer vars verkliga betydelse för smitta kan vara omöjligt att reda ut i efterhand. Dessutom påpekades att applikationen kan leda till onödigt "stämplande" av potentiellt exponerade.

*Enskilda negativa ståndpunkter är följande:*

"Termen spårning har en specifik och exakt betydelse i lagen om smittsamma sjukdomar (se kap 3 i lagen). I lagen om smittsamma sjukdomar innebär spårning att både integritetsskydd och skydd av personuppgifter ger vika för spårningen (se kap 4 i lagen, vars bestämmelser är lex specialis i förhållande till den allmänna dataskyddslagstiftningen och dataskyddets allmänna principer). Om den föreslagna mobilapplikationen i lagstiftningen definieras som en del av spårningen kan den inte erbjuda sina användare en nivå på integritetsskydd och dataskydd enligt målsättningen i promemorian. Följden är då att allmänhetens förtroende till applikationen lider och att nedladdningen av applikationen blir lägre än önskat. Dessutom skulle de som laddar ner applikationen och på basis av garantierna som presenterats i promemorian litar på integritetsskyddet och per-

sonuppgiftsskyddet anse sig ha blivit vilseledda. Min slutledning är att man i lagstiftningen tydligt separerar applikationen från termerna "identifiering" och "spårning" i kapitel 3 i lagen om smittsamma sjukdomar." **Internationell rätt, professor i mänskliga rättigheter, European University Institute, Martin Scheinin**

"Användningen av applikationen är endast motiverad tillsammans med andra nödvändiga åtgärder. Applikationen måste vara en del av den omfattande strategin för bekämpandet av viruset (se EDPB:s direktiv 4/2020 21.4.2020 punkt 6)." **Dataombudsmannens byrå, Reijo Aarnio**

"I Finland har man uppnått väldigt bra resultat genom traditionell, manuell spårning. Det är omöjligt att tro att en mobilapplikation som schematiskt tillämpar extremt enkla bestämmelser skulle komma ens nära den, trots att den fungerar bra. Bedömningen av exponeringens allvar kräver expertis. Till exempel kan samvaro i samma utrymme, diskussion ansikte mot ansikte eller att bli utsatt för en hostning medföra väldigt olika risker. Eventuell användning av mask kan ändra riskbedömningen. Den presenterade Bluetooth-teknologin har inte utformats för dylik användning och detta visar sig troligtvis som stora brister i identifieringen av kontakter och särskilt i bedömningen av exponering. Bluetooth-teknologin innefattar inget pålitligt sätt att definiera avstånd och under goda förhållanden kan dess räckvidd vara upp till 100 meter. Inte ens analyseringen av signalstyrkan hjälper eftersom den påverkas av bl.a. överföringseffekten, antennernas positioner sinsemellan och eventuella störningar. Bluetooth kan till exempel fungera genom väggar eller glas. I flera av de planerade genomföringarna försöker man inte ens analysera avståndet mer ingående utan alla observerade kontakter registreras, t.ex. DP-3T som är bland de bästa gällande personskydd verkar vara en sådan. Detta torde bero på den stora mängden observationer där den verkliga exponeringen har varit låg. Dessa observationer kan jämföras med skräppost, ingen metod för att skilja på skräppost från riktig post. Detta tenderar att öka spårarnas arbetsbelastning. Slutligen är det väldigt tveksamt om det är möjligt att uppnå en användbar nyttjandegrad. Med till exempel 60 % täckning identifieras endast ca 1/3 av kontakterna trots att telefonen alltid bärs med. Och så är inte fallet." **Marko Santala, TT**

"Spårningsapplikationens idé om att varna för exponering kan ge bilden av att man endast behöver akta sig då applikationen alarmerar. I verkligheten får applikationen aldrig kännedom om alla kontakter och kan bidra till slappare beteendebegränsningar hos medborgarna. Lösningen är ny och oberoende av den omfattande kostnadsbedömningen kan genomförandet möta oförutsedda utmaningar. Dessutom är lösningen en engångsprodukt som inte har substans att bli ett permanent system som hjälper social- och hälsovårdsverksamheten. I lösningen är användningen av smarttelefoner bra. Men äldre personer i riskgrupperna hamnar utanför eftersom just de använder minst smarttelefoner. Lösningen stöder inte en patientsäker vård i epidemisituationen." **UNA Oy, Pirkko Kortekangas**

"På basis av utlåtandematerialet finns det osäkerhetsfaktorer gällande bl.a. om mobilapplikationen klarar av att skilja på om personerna i verkligheten har exponerats för varandra, om de t.ex. varit i ett utrymme som åtskilts av en vägg (t.ex. helt i olika rum), samt om applikationen kan räkna den kumulativa exponeringen på 15 minuter vid olika turer. För att vara ett effektivt stöd i spårningen av smittsamma sjukdomar kräver mobilapplikationen en tillräcklig nyttjandegrad bland befolkningen, något som utlåtandematerialet inte beskriver tillräckligt exakt. Den beskrivna mobilapplikationen kan å andra sidan vara väldigt användbar i befolkningsgruppen där ibrukttagandet av applikationen är möjligt att definiera eller på annat sätt leda (t.ex. arbetsplats). **Man ska även beakta**

**att gallringen bland alarm (särskiljandet på verkliga exponeringar från icke-verkliga) troligtvis kräver mänsklig arbetskraft som i sin tur är borta från annat smittspårningsarbete. Tammerfors stad, Social- och hälsovårdstjänster**

"I materialet till begäran om utlåtande beskrivs inte applikationen eller dess funktion noggrant. På basis av materialet får man ingen exakt bild av själva applikationen eller dess funktion. Därför kan anmärkningarna endast vara riktgivande och delvis spekulativa. Enligt vår uppfattning finns det i varje fall två centrala juridiska frågeställningar. 1. Med applikationen kan man ingripa och betydligt begränsa användarnas grundläggande rättigheter. Applikationen måste planeras så att dylika begränsningar kan godkännas och att de uppfyller begränsningsförutsättningarna gällande de grundläggande rättigheterna. 2. Med applikationen samlar man in personuppgifter. Vid planeringen av applikationen ska man beakta dataskyddsprinciperna, särskilt principen om minimering av data. Gällande den här frågan är det viktigt att granska applikationens dimension gällande de grundläggande rättigheterna. Applikationen samlar oundvikligen in information om dess användares kontakter med andra användare. Applikationen kan även ge den offentliga makten möjlighet att vidta åtgärder som konkret begränsar personernas grundläggande rättigheter. Hälsovårdsmyndigheterna kan till exempel beordra en användare som misstänks ha blivit smittad till isolering. Applikationens arkitektur gällande data och myndighetsfunktioner som skapas kring den har en betydande inverkan på hur man med hjälp av applikationen kan begränsa användarnas grundläggande rättigheter." **Åbo universitet, AALAW- och ETAIROS-projekten**

"I Birkalands sjukvårdsdistrikt fungerar smittspårningen effektivt för närvarande. Redan under nuvarande restriktioner och beteenden, utan applikation, har man kännedom om uppskattningsvis 80–90 procent av de personer (namn och telefonnummer) som en covid-positiv varit i närkontakt med. Under normala omständigheter utan nuvarande restriktioner (under massevenemang mm.) sjunker procentandelen men knappast under cirka 70 % totalt. På så sätt ger applikationen endast en liten tilläggsnytta för den slutliga andelen och endast till den del då hela kedjan är i skick: då både den covid-positiva och den exponerade personen har laddat ner applikationen, då hälsovårdspersonalen har skött sin del och då den covid-positiva personen har matat in uppgifterna om sitt positiva svar i applikationen. Användningen av applikationen grundar sig på frivillighet. Eftersom en betydande del av kontakterna inte har applikationen kan man inte lita på data den producerar och eftersom applikationens kontakter själva kontaktar hälsovården kan man inte vänta på att de ska reagera.

Applikationen förutsätter att en professionell registrerar den konstaterade covid-19-smittan i sitt eget användargränssnitt varifrån ett index av informationen förmedlas till applikationen och därigenom enligt applikationens tolkning till exponerade. Enligt vår uppfattning orsakar det här ett extra arbetsskede för de som arbetar med smittspårningen i och med samtal till indexet och insamling av information av denna. Applikationens bidrag här är möjligtvis "muller", dvs. tillfälliga exponeringar i svårdefinierade situationer vars verkliga betydelse för smitta kan vara omöjligt att reda ut i efterhand. Här ingår även kontaktspårningens inbyggda svagheter som baseras på Bluetooth: applikationens data är "blinda", det finns inga andra data tillgängliga gällande situationen än tidpunkten (?). Då platsdata saknas är det svårt att bedöma "exponeringens" verkliga betydelse. Baserat på intervjuer med ett konstaterat fall reder vi ut de exponerade baserat på det konstaterade falllets minne, dvs. var hen varit under den smittsamma tiden och vem som varit på nära avstånd. Då en person på basis av mobilapplikationen "stämplas" som exponerad borde hälsovårdens spårande personal uppenbarligen förutom att intervjua även reda ut var den exponerades och den smittades vägar har mötts (över 15 min under 2 m). Enligt vår uppfattning skiljer inte heller Bluetooth på om den andra anslutningen finns bakom en vägg varmed ingen exponering har skett. Dessutom borde alla användare vilja och

komma ihåg att ha på sin Bluetooth hela tiden. Teknologin som baseras på Bluetooth är osäker och inexakt. Vid uppdatering av system (iPhone & Android) kan man inte garantera att applikationen fortgår och att den trådlösa teknologin fungerar. Nya s.k. "fientliga applikationer" är enkla att göra och med dessa kan man störa och förvirra samt mata in fel information. Mobilenheter biter inte av en konstant användning av Bluetooth." **Birkalands sjukvårdsdistrikt**

"Om appen fungerar som planerat kan den hjälpa till att spåra och stoppa smittkedjor. Då måste dels effektiv karantän komma ifråga för en person som spårats via appen, dels måste provtagning säkerställas då en sådan person utvecklar symptom. I och för sig provtas på Åland redan nu i stort sett alla som har covid19 symptom, men en app skulle kunna leda till att smittade personer söker sig till provtagning snabbare. Vid en mer omfattande smittspridning kan appen vara särskilt användbar för att underlätta smittspårning. Emellertid framgår det inte tydligt vilka instruktioner en av appen identifierad kontakt skall få. För att en sådan person skall kunna sättas i karantän med dagpenning enligt smittskyddslagen behöver en smittskyddsläkare bedöma och utfärda ett intyg samt ge ytterligare instruktioner om karantän och uppföljning. Behöver smittskyddsläkaren då först verifiera att det faktiskt handlar om en nära kontakt till ett bekräftat fall, eller räcker det med att appen signalerar detta? Följande stycke på sidan 5, sista stycket behöver förtydligas: "...viktigt att personen själv delar informationen om sin exponering till hälsovårdsmyndigheterna då man fått en varning om eventuell exponering. På så sätt ska förutom ibruktagandet av spåringsapplikationen även registreringen av smittinformationen i applikationen, öppnandet av kontaktuppgifterna i applikationen och delningen av exponeringsuppgifterna till hälsovården baseras på personens samtycke." Exakt vilken smittinformation i applikationen avses? Behöver personen ge en kod eller ange exakt var hen har vistats för att kunna verifiera att hen faktiskt varit i kontakt med ett bekräftat fall? Här är ett scenario att beakta: en person B (identifierad av appen som nära kontakt) som har varit på Åland i mer än 14 dagar kontaktar vården och meddelar att appen säger hen varit nära ett bekräftat fall. Samtidigt har det under senaste 14 dagarna inte bekräftats något nytt fall på Åland, eller kanske bara ett fall där person A (bekräftad covid19-indexfall) varit i strikt självkarantän efter resa. Fallar det på smittskyddsläkaren att reda ut eventuella diskrepans mellan information från appen och tillgänglig lokal epidemiologisk information och information som delgetts av bekräftade fall vid smittspårning? Det är viktigt att appen publiceras på åtminstone finska och svenska. Enligt språklagen 423/2003 § 23 : "Myndigheterna skall i sin verksamhet självmant se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. En tvåspråkig myndighet skall betjäna allmänheten på finska och svenska. Myndigheten skall både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att den använder båda språken. När en tvåspråkig myndighet tar kontakt med enskilda individer eller juridiska personer skall myndigheten använda deras eget språk, om den vet vilket det är eller utan oskäligt besvär kan få reda på det, eller använda både finska och svenska." Lagen tillämpas m.m. hos statliga myndigheter (423/2003 § 3). Slutligen kommer det för Ålands del vara ytterst viktigt att appen kan användas av resenärer och sommarboende på Åland, särskilt från Sverige. Om resenärer från Sverige och andra länder ska kunna ladda ner och använda en finsk app, kommer det då fungera med utländskt telefonabonnemang? Hur ska man hantera gränsöverskridande smittspårning, tex då svenskar kommer till Åland eller mer allmänt på färjor och flyg. Planeras samordning t.ex. med andra nordiska länder?" **Ålands Hälso- och sjukvård**

"Som stöd vid intervjuer och i annat utredningsarbete" **ESSOTE**

"Spårningsapplikationen fungerar endast som en del av en mer omfattande pandemibekämpningsstrategi och som hjälpredskap för spårningen av exponeringar. **Helsingfors universitet, Marjut Salokannel, docent**

"För närvarande är behovet tvivelaktigt i majoriteten av sjukvårdsdistrikten där det inte finns någon epidemi. Människorna undviker extra närkontakter så de insjuknade har vanligtvis endast få exponeringskontakter och de känner sina närkontakter med namn. Applikationen kan vara till nytta i publikevenemang där människorna inte känner varandra. För närvarande finns inga sådana evenemang men i något skede tillåts de hållas. Avståndet har föreslagits till 2 m vilket är för långt med avseende på THL:s rekommendation på 1,5 m. Programmet beaktar inte hur människorna är belägna: ansikte mot ansikte eller rygg mot rygg. Således ge en varning i butikskön trots att man där befinner sig i en situation där smittan inte sprids. På basis av applikationen är det inte möjligt att bedöma storleken på exponeringsrisken. Risker är olika stor beroende på om den exponerade hostar eller inte. Applikationen meddelar inte platsen av säkerhetsskäl varmed vi inte kan avlägsna misstanken om exponering på något sätt och då sätts även dessa personer i karantän i onödan. Utmaningen är även den att mobilenheten kan ligga i väskan, på bordet eller i skåpen i de sociala utrymmena varmed falskt alarm kan uppstå. En felmarginal på närmare en meter kan också förekomma beroende på i vilken ficka telefonen är. Dessa felkällor och Bluetooth-anslutningens inexakthet kan leda till att antingen exponeringen inte konstateras eller till felaktigt konstaterande av exponering. Av dessa problem orsakar det senare onödigt oro och belastning av spårningsteamet." **Samkommunen för Mellersta Finlands SVD**

## 4.2 Har aspekterna gällande personuppgifter och integritetsskyddet sakenligt beaktats i propositionen?

Svaren (se diagram 3) framhöll i regel att propositionen huvudsakligen beaktat aspekterna gällande personuppgifterna och integritetsskyddet. **Institutet för hälsa och välfärd** berättade att man svarat "nej" och lyfte fram att propositionen måste preciseras gällande applikationen och dess bakgrundssystem. Dessutom lyfte Institutet för hälsa och välfärd fram att frågor gällande dataskyddet har bedömts väldigt flyktigt och att man även måste beakta uppgifternas eventuella sekundäranvändning. Även **Teknologiindustrin** berättade att man svarat "nej" och lyfte fram att Europeiska kommissionen inte rekommenderar modeller där uppgifter sparas i ett bakgrundssystem eftersom modellen är känslig för kritik med avseende på integritetsskyddet. **Riksdagens biträdande justitieombudsman** lyfte fram i sitt utlåtande att propositionen är betydelsefull med avseende på Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och särskilt artikel 8 punkt 1 om var och ens rätt till skydd av personuppgifter. I bedömningen av projektets effekter gällande de grundläggande rättigheterna är det inte tillräckligt att



stöda sig på EU-kommissionens rekommendation från den 8.4.2020. Enligt biträdande justitieombudsman är det rekommendabelt att Finland ber om utlåtande av EU:s byrå för grundläggande rättigheter om överensstämmelsen gällande de grundläggande rättigheterna i EU:s projekt. **Professor Martin Scheinin** svarade "nej", och sa att lagstiftningen gällande applikationen tydligt ska separeras från termerna "identifiering" och "spårning" i kapitel 3 i lagen om smittsamma sjukdomar. **Dataombudsmannens byrå** svarade "huvudsakligen nej" och lyfte fram att lagen om smittsamma sjukdomar ska bedömas mer omfattande i förhållande till artiklarna 6 och 9 i dataskyddsförordningen. Det behövs en behörighetsbestämmelse i lagen om smittsamma sjukdomar gällande genomförandet av spårningsapplikationen och behandlingen av personuppgifter som erhållits i samband med den.

**Justitieministeriet** berättade att man svarat "huvudsakligen ja" och lyfte fram att man vid genomförandet av applikationen ska se till att de grundläggande rättigheterna respekteras och att dataskyddslagstiftningen efterföljs sakenligt. Justitieministeriet förhåller sig utgångsmässigt positivt till att man i lagen om smittsamma sjukdomar föreskriver om insamlingen och annan behandling av personuppgifterna som tillhandahålls med hjälp av spårningsapplikationen. Justitieministeriet lyfter även fram i utlåtandet att användningen av applikationen ska vara frivillig. Behandlingen av personuppgifter ska alltid ha en allmän rättslig grund som avses i artikel 6 punkt 1 i dataskyddsförordningen. Dessutom ska man beakta att hälsouppgifter utgör särskilda personuppgiftsgrupper vars behandling ska beaktas i enlighet med artikel 9 punkt 2 i dataskyddsförordningen. Samtycke kan fungera som en skyddsåtgärd som avses i artikel 9. Justitieministeriet konstaterar även att man måste beakta riksdagens grundlagsutskotts värderingar om behandling av personuppgifter, användningen av den offentliga makten samt kravet på att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. **Justitiekanslersämbetet** berättade att man svarat "huvudsakligen ja" och gav i sitt utlåtande exempel på genomförandet av barnens rättigheter samt att man i beredningen måste beakta Europeiska kommissionens rekommendationer och Europeiska dataskyddsstyrelsens ståndpunkt. Även **Finansministeriet** berättade att man svarat "huvudsakligen ja" och lyfte fram att spårningsapplikationen kan omfatta utmaningar med avseende på integritetsskyddet och dataskyddet. Det är dock inte endast en juridisk fråga utan människornas förtroende för att applikationen inte sparar platsinformation och att spårningen endast gäller kontaktspårning är av yttersta vikt för om de laddar ner applikationen eller inte. **Vasa sjukvårdsdistrikt** berättade att man svarat "ja" och lyfte fram att propositionen fyller lagstiftningens krav med avseende

på dataskyddet. Även **Sitra** svarade "ja" och lyfte fram att genomförandet av integritetsskyddet utgör den grundläggande utgångspunkten för allt och grunden för medborgarnas förtroende.

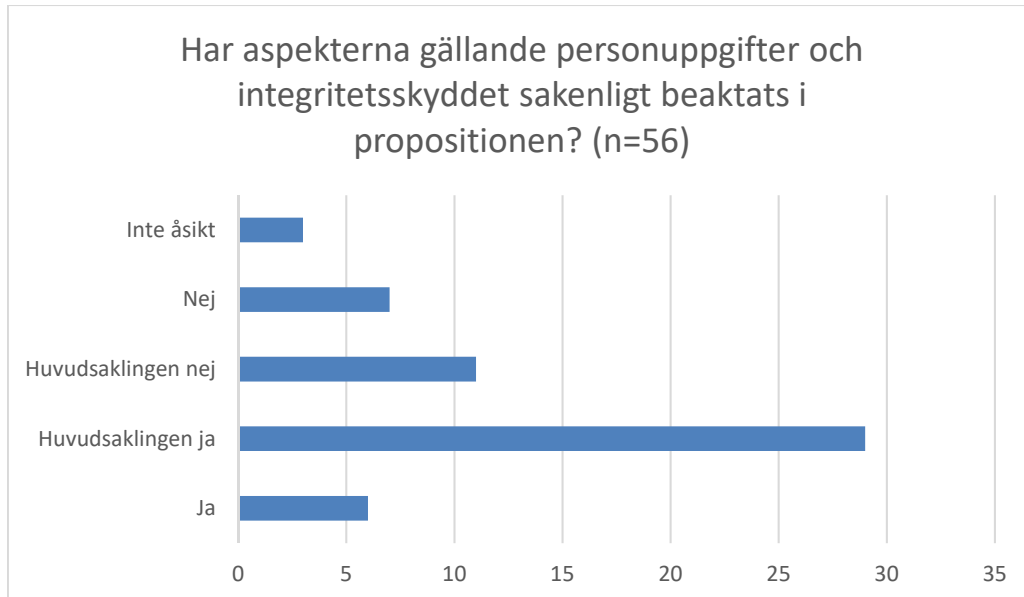


Diagram 3 Respondenternas svar på frågan om beaktandet av personuppgifterna och integritetsskyddet<sup>3</sup>.

#### Axplock ur svaren

"Justitieministeriet stöder propositionens utgångspunkt enligt vilken användningen av applikationen ska vara helt frivillig. Den här utgångspunkten är även i linje med kommissionens rekommendation av den 8.4.2020 och Europeiska dataskyddsstyrelsens direktiv av den 21.4.2020. Mobillösningen som baserar sig på en decentraliserad lagring av starkt krypterade kontaktuppgifter i användarnas mobilenheter verkar och vara en bra utgångspunkt. Justitieministeriet anser man bör understöda att mobilapplikationen inte enligt propositionen lagrar identifierbara personuppgifter utan endast individuella pseudonymiserade identifierare." **Justitieministeriet**

"Jag konstaterar att en bedömning av de grundläggande rättigheterna helt saknas i propositionen om framsteg. Propositionen lyfter inte fram vilka grundläggande rättigheter det är fråga om och hur de vägs sinsemellan. Arrangemanget gällande övervakningen av spårningsapplikationen är viktig enligt mig. Eftersom applikationen samlar (väldigt känsliga) uppgifter med avseende på integritetsskyddet ska man begrunda att innefatta de uttryckliga bestämmelserna om övervakning i lagen." **Riksdagens biträdande justitieombudsman**

"Användarens samtycke efterfrågas flera gånger. Den tekniska informationssäkerheten är dock en central del av dataskyddet. Användningen av Bluetooth-egenskapen kan öka riskerna för integritetsskyddet." **Regionförvaltningsverket i Norra Finland**

<sup>3</sup> Diagrammet baserar sig på svar som inkommit via lausuntopalvelu.fi-sidan.

"Olika aktörers (myndigheter, applikationens ägare, tjänsteproducenten, tjänsteleverantörer) ansvar, skyldigheter och aktörernas förhållande till varandra ska preciseras i lag." **Folkpensionsanstalten**

"Applikationen förutsätter bedömning av dataskyddseffekterna där man omfattande behandlar användningssättet och effekterna av all insamlade data för människornas integritetsskydd, dataskydd och övriga grundläggande rättigheter. Bedömningen av dataskyddseffekterna ska publiceras." **Salokannel Marjut, OTT, docent, "Ihmiskeskeinen data talous -totta vai tarua"-projektet, Koneen säätiö, Helsingfors universitet**

"Gällande dataskyddet kan det vara problematiskt att man endast med tillstånd av den smittade medborgaren öppnar bakgrundssystemets tillträde till även de exponerade personernas personuppgifter. Det är nödvändigt att bedöma om tillståndet som begärs i samband med ibruktagandet av applikationen av alla användare är tillräckligt för att genomföra dataskyddet. Tillståndet verkar i sig vara nödvändigt att godkänna ifall man alls vill använda applikationen." **Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata**

"En minderårigs rätt till t.ex. integritetsskydd har inte behandlats alls. Det är dock positivt att man i propositionen föreslår att effekten på barnens rättigheter bedöms mer ingående i lagberedningen. Trots brådskan måste man noggrant bedöma effekten för minderåriga." **Barnombudsmannens byrå**

"Det föreslagna sättet kontaktuppgifter från där positivt testade personers enheter lagras är med avseende på sekretesskyddet problematiskt och leder troligen till omfattande kritik från medborgarsamhället såsom fallet varit i flera europeiska länder." **MyData Global ry, Ropponen Teemu**

"Det är även viktigt att mobilapplikationen genomförs enligt Europeiska kommissionens rekommendationer och Europeiska dataskyddsstyrelsens ståndpunkter. Likaså är det under applikationsutvecklingen och lagberedningen nödvändigt att bedöma dataskyddsriskerna och effekterna och beakta resultatet i både lagberedningen och utvecklingsprojektet." **Justitiekanslersämbetet**

"Termen spårning har en specifik och exakt betydelse i lagen om smittsamma sjukdomar (se kap 3 i lagen). I lagen om smittsamma sjukdomar innebär spårning att både integritetsskydd och skydd av personuppgifter ger vika för spårningen (se kap 4 i lagen, vars bestämmelser är lex specialis i förhållande till den allmänna dataskyddslagstiftningen och dataskyddets allmänna principer). Om den föreslagna mobilapplikationen i lagstiftningen definieras som en del av spårningen kan den inte erbjuda sina användare en nivå på integritetsskydd och dataskydd enligt målsättningen i promemorian." **Martin Scheinin**

### 4.3 Är ändringarna i lagstiftningen som identifierats i promemorian tillräckliga?

I svaren (diagram 4) lyftes huvudsakligen fram att lagstiftningsändringarna i promemorian är tillräckliga. Å andra sidan har flera av respondenterna inte alls tagit ställning i

frågan. Endast två av respondenterna konstaterade att de identifierade lagstiftningsändringarna inte är tillräckliga: En del av respondenterna konstaterade att lagstiftningsändringarna nödvändigtvis inte behövs alls. **Folkpensionsanstalten** sade sig svara "huvudsakligen nej" och konstaterade i sitt utlåtande att preliminära ändringsbehov i lagstiftningen har identifierats i propositionen men att behoven preciseras i gestaltningen av helhetsbilden och dessa ska bearbetas under beredningen. Folkpensionsanstalten konstaterade även att lagändringens förhållande till klientuppgiftslagen och lagen om sekundär användning av personuppgifter måste utredas. Förhållandet mellan den information som erhålls från applikationen och dagpenningen för smittsam sjukdom som Fpa beviljar ska även utredas. **Barnombudsmannens byrå** svarade "huvudsakligen nej" och lyfte i sitt utlåtande fram att bedömningen av barneffekterna ska göras i samband med lagberedningen. Dessutom ska genomförandet av barnens rättigheter beaktas. **Riksdagens biträdande justitieombudsman** lyfte fram att propositionens statsförfattningsrättsliga betydelse är kopplad till 10 § i grundlagen om skydd för privatlivet där utgångspunkten är individens rätt att leva sitt eget liv utan ogrundat ingripande av myndigheter och utomstående instanser. Dessutom kan propositionen ha kopplingar till 9 § i grundlagen om tryggad rörelsefrihet. I avsaknad av detaljerade förslag är det inte möjligt att ta ställning till på vilket sätt de med avseende på skyddet av de grundläggande rättigheterna är betydelsefulla. Dessutom lyfte biträdande justitieombudsmannen fram villkoren gällande användningen av samtycket på basis av grundlagsutskottets ståndpunkter, rättslitteraturen samt justitieombudsmannens laglighetsövervakning. **Finlands Näringsliv** svarade "huvudsakligen ja" och lyfte fram att författningsändringarna ska vara så få som möjligt, närmast gällande myndigheternas klagande uppgifter och applikationens frivillighet bland användarna. **Finansministeriet** svarade "huvudsakligen ja" och lyfte fram att i utvecklingen av applikationen är det viktigt att även beakta sådana befolkningsgrupper som inte har möjlighet att använda applikationer som förutsätter smartenheter. Tillgängliga metoder för att erhålla fördelarna med spårningsapplikationen är olika bärbara redskap som genomförts i de internationella modellerna. **Regionförvaltningsverket i Lappland** svarade "huvudsakligen ja" och konstaterade att det är motiverat att reglera uppgifterna gällande applikationen i lagen om smittsamma sjukdomar med en tillfällig bestämmelse. **Ålands Hälso- och sjukvård** lyfte fram i sitt utlåtande att Ålands självstyrelse ska beaktas i beredningen och att användningen av applikationen borde vara möjlig utan koppling till Kanta eftersom Åland inte är anslutna till Kantatjänsterna. **HNS** svarade "ja" och lyfte fram att genomförandet av författningsändringarna i lagen om smittsamma sjukdomar är motiverat eftersom lagen redan nu innehåller

relaterade bestämmelser om bl.a. myndigheternas befogenheter. I samband med lagstiftningsändringarna ska man dock beakta eventuella kommande pandemi- och motsvarande situationer där en motsvarande applikation kan användas. **Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas**varade "ja" och lyfte fram att det är motiverat att regleringen av uppgifterna gällande spårningsapplikationen tillfaller Institutet för hälsa och välfärd eftersom det är fråga om en hälsovårdsapplikation och att en betydande del av lagstiftningen gällande behandlingen av hälsouppgifterna redan är klar. Gällande applikationens språkkrav är det rimligt att erbjuda applikationen på flera språk som är i allmän användning i Finland. **Reaktor** konstaterade i sitt utlåtande att man föreslår att ta i bruk en decentraliserad modell i det första skedet som enligt Reaktor inte kräver ändringar i lagstiftningen och som skulle vara kompatibel med Apples och Googles exponeringsgränssnitt samt DP-3T-protokollet. SHM, THL och läkaren som ansvarar för smittsamma sjukdomar i sjukvårdsdistriktets samkommun har på basis av den nuvarande lagen om smittsamma sjukdomar rätt att behandla både insjuknades och övriga personers uppgifter som dessa gett för att spåra smittan.

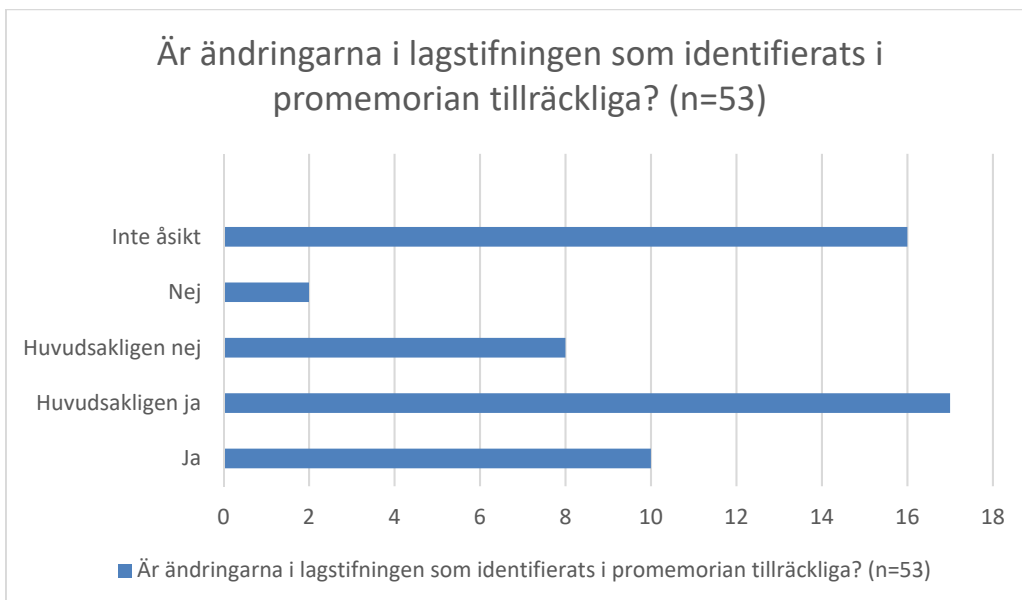


Diagram 4 Promemorians identifierade lagändringars tillräcklighet<sup>4</sup>.

Axplock ur svaren

<sup>4</sup> Diagrammet baserar sig på svar som inkommit via lausuntopalvelu.fi-sidan.

”Med lagstiftningen ska man säkerställa att uppgifterna som samlas in med applikationen endast används för de ändamål som identifierats i propositionen om framstegen och som beskrivits där. Man bör överväga om man uttryckligen ska föreskriva i lagen att uppgifterna inte får överlämnas eller användas i andra syften såsom i brottsundersökningar eller i administrativ eller annan beslutsfattning gällande personen.” **Riksdagens biträdande justitieombudsman**

”Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata rekommenderar att lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) och särskilt Europaparlamentets och rådets tillgänglighetsdirektiv (EU) 2016/2102 beaktas i genomförandet av applikationen. Gällande mobilapplikationerna upphör övergångstiden för tillämpandet av lagen den 22.6.2021 varefter även mobilapplikationerna ska vara helt tillgängliga.” **Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata**

Finansministeriet påpekar att man förutom lagändringarna måste beakta relaterade befintliga bestämmelser med avseende på tillgänglighetskraven i utvecklingen av spårningsapplikationen. I lagen om tillhandahållande av digitala tjänster föreskrivs myndigheternas skyldighet att tillhandahålla digitala tjänster samt tillgången till digitala tjänster.” **Finansministeriet**

”Ibruktagandet av applikationen är enligt vår uppfattning möjlig att genomföra med väldigt få eller helt utan lagändringar om applikationen genomförs decentraliserat. Då är utgångspunkten att myndigheterna inte behandlar identifierade personuppgifter utan att personerna som fått en exponeringsvarning är själva i kontakt med hälsovården varefter kontakten kan skötas inom ramarna för den nuvarande lagstiftningen.” **Teknologiindustrin**

”Gällande användningen av termen ”spårning” ska man även beakta de tekniska egenskaperna för vald modell – till exempel med hjälp av en korrekt genomförd decentraliserad modell spårar man inte människor/användare utan kontakter. Även detta ska tas i beaktande i bedömningen av kompatibiliteten med definitionerna i lagen om smittsamma sjukdomar. Applikationen ska genomföras så att först kontakten med hälsovården efter applikationens varning skulle göra spårningen av människor i kontaktkedjan möjlig, men som ovan konstaterats ska det ingå i applikationen uppgift att personer söker sig till hälsovården som kund.” **Finlands Näringsliv, Företagslagstiftning, Bertell Sanna-Maria**

”I propositionen framförs att erbjudandet av applikationen föreskrivs av THL och de fungerar som registeransvarig. Likaså presenteras grunden för överföring och radering av uppgifter. Det är av yttersta vikt att medborgarens roll och den förutsatta frivilligheten framgår ur propositionen. Det kan vara oklart vad som avses med ”bakgrundssystem” och ”tjänsteproducent”.” **Dataombudsmannens byrå**

”På basis av propositionen kan man inte bedöma lagändringarnas tillräcklighet eftersom ämnet inte behandlats direkt i propositionen. Då man känner till att den planerade applikationen kräver åtgärder på lagnivå borde man åtminstone ha bifogat en typ av förteckning i promemorian över vilka alla grundläggande rättigheter som ska samordnas i applikationen.” **Jord- och skogsbruksministeriet**